

СТУПЕНЕВА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦЯ ЕКОЛОГА В СИСТЕМІ «КОЛЕДЖ-УНІВЕРСИТЕТ»

У статті розглянуто основні принципи організації ступеневої підготовки майбутніх фахівців екологів.

Ключові слова: екологічна освіта, ступенева підготовка фахівців, навчальний процес, спеціальність, система освіти.

В статье рассмотрено основные принципы организации многоуровневой подготовки будущих специалистов экологов.

Ключевые слова: экологическое образование, многоуровневая подготовка специалистов, научный процесс, специальность, система образования.

In the article the main principles of degree training organization of future ecologists are regarded.

Keywords: environmental education, speed training, the learning process, profession, education system.

Підготовка висококваліфікованих фахівців екологічного спрямування – одна з провідних ланок задоволення попиту на ринку праці. Успішне вирішення завдань екологічної освіти можливе завдяки оновленому, сучасному навчальному процесу. Професійна ступенева підготовка є підґрунтям освітньо-професійної самореалізації майбутнього спеціаліста і стає неперервним процесом перетворення студента у фахівця, крім того вимагає неперервного удосконалення науково-методичної майстерності викладача [2, 6].

Проблема ступеневості в освітньому процесі досліджувалась вітчизняними і зарубіжними вченими, так необхідно відмітити роботи О. Мороза, С. Годника, А. Сманцера, А. Батаршева, В. Мадзігона та ін.

Глобальні екологічні проблеми, які виникли в Україні та світі наприкінці ХХ століття, зростання антропогенного впливу на довкілля зумовили потребу в підготовці фахівців-екологів. Навчання на екологічній спеціальності цікаве і перспективне, здобувши спеціальність еколога, фахівці зможуть реалізувати свої професійні можливості у сфері охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів, що сприятиме працевлаштуванню на ринку праці в Україні та за кордоном [1, 3, 5].

У Технічному коледжі Національного університету водного господарства та природокористування здійснюється підготовка молодших спеціалістів за спеціальністю 5.04010602 «Прикладна екологія».

Навчальний процес при підготовці техніків-екологів в коледжі регламенту-

ється навчальним планом, який розроблений згідно ОПП Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України за напрямом «Екологія». Навчальний план базується на системі знань, вмінь і навичок, що відповідають освітньо-кваліфікаційному рівні «молодшого спеціаліста». Він забезпечує виконання основних умов підготовки молодшого спеціаліста: гуманізація навчання, безперервність підготовки, одержання спеціальних знань в галузі охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів, тісний зв'язок з виробництвом.

За період навчання в Технічному коледжі молодший спеціаліст одержує підготовку з загальноосвітніх, гуманітарних, соціально-економічних, природничих та професійних дисциплін. Орієнтація підготовки – оцінка стану навколишнього природного середовища, моніторинг навколишнього природного середовища. Термін повного циклу навчання молодшого спеціаліста за спеціальністю 5.04010602 «Прикладна екологія» складає на базі повної загальної середньої освіти – 2 роки 10 міс., на базі базової загальної середньої освіти – 3 роки 10 міс. Підготовка молодшого спеціаліста передбачає теоретичний і практичний курси в обсязі 6480 навчальних годин і 21 тиждень практичної підготовки. Схема підготовки техніка-еколога в коледжі представлена на рис. 1.

Обсяг аудиторних занять становить 2790 годин. Гуманітарна та соціально-економічна підготовка молодшого спеціаліста складає 972 години, природничо-наукова 1026 годин, професійна та практична – 4482 години. Обсяг дисциплін самостійного вибору навчального закладу складає 1431 годину. Серед вибірко-вих дисциплін самостійного вибору вузу читають такі спеціальні дисципліни, як: «Екологія рослин», «Агроєкологія», «Основи екосистемології», «Екологічна безпека», «Методика дослідження стану навколишнього середовища», «Менеджмент природних ресурсів» та інші.

За період навчання студенти виконують 2 курсові роботи. Для практичної підготовки студентів навчальним планом передбачено проведення навчальних практик: з хімічного, фізико-хімічного аналізу; загально-екологічної; ландшафтно-екологічної; на здобуття робітничої професії «Лаборант хімічного аналізу» та «Лаборант з контролю за станом навколишнього середовища». Особливе місце приділяється технологічній та переддипломній практикам. Конкретні завдання кожного виду практик визначаються робочими програмами розробленими викладачами циклової комісії з напрямку «Екологія». З метою забезпечення навчально-виробничого та виховного процесу для відпрацювання практик використовуються робочі місця базових та інших підприємств м. Рівного та Рівненської області.

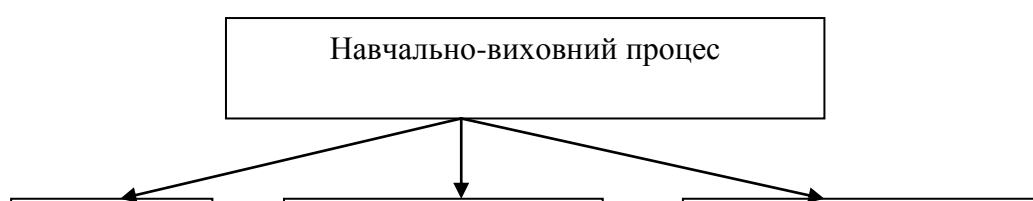

Рис. 1. Схема підготовки техніка-еколога
Підготовку студентів-екологів здійснює кваліфікований викладацький коле-

ктив, серед них: 5 кандидатів наук, 2 – викладачі-методисти, 4 – викладачі завершують роботу над кандидатськими дисертаціями. Для забезпечення підготовки молодших спеціалістів в коледжі добре розвинена матеріально-технічна база. Напрацювання практичного досвіду у галузі екологічного виховання і освіти в коледжі передбачає: підготовку рефератів, науково-дослідних робіт; здійснення екскурсій екологічної тематики; підписку на періодичні видання екологічного напрямку; розробку навчально-методичного забезпечення; формування фонду аудіо- та відео-матеріалів, придбання літератури; проведення освітньо-виховних заходів, участь в конференціях; зв'язки з місцевими екологічними організаціями; обмін досвідом та стажування; виконання екологічних проектів; видання підручників та посібників; організація і участь у громадських акціях, заходах пов'язаних з екологічними проблемами.

Завершальним етапом навчання студентів в коледжі є дипломне проектування, що дає можливість оцінити рівень підготовки випускників та їх можливість самостійно вирішувати основні завдання пов'язані з проблемами раціонального природокористування, охорони довкілля та екологічної безпеки. З цією метою передбачена переддипломна практика (4 тижні) і виконання дипломного проекту (6 тижнів), який студенти захищають в ДІК. Успішний захист дипломного проекту є підставою для присвоєння випускнику кваліфікації «технік-еколог» з видачею йому диплому державного зразка.

З метою впровадження гнучкої багатоступеневої системи освіти у коледжі розроблені та впроваджені в навчальний процес інтегровані плани двох рівнів: 1) підготовки молодшого спеціаліста на базі кваліфікованих робітників із споріднених професій зі скороченим терміном навчання на один рік. А саме кваліфіковані робітники з професій «Лаборант хімічного аналізу» та «Апаратник» - інтегруються в одну спеціальність «Прикладна екологія» і за два роки отримують кваліфікацію молодшого спеціаліста «технік-еколог»;

2) підготовки бакалавра в Національного університету водного господарства та природокористування на базі молодшого спеціаліста спеціальності «Прикладна екологія» із скороченим терміном навчання на два роки за напрямом 6.040106 «Екологія і охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування».

Ступенева підготовка фахівців направлена на здобуття початкової та за скороченим терміном навчання вищої екологічної освіти. Вивчаючи базові та спеціальні дисципліни в коледжі студенти засвоюють методики: оцінки ступеня забруднення атмосферного повітря, поверхневих і підземних вод, ґрунтів, рослинного і тваринного світу; оцінки екологічного стану територій; оцінки факторів формування джерел забруднень; біоіндикації довкілля; проведення моніторингу. Отримують вміння і навички проведення визначень показників, що характеризують якість навколишнього середовища. На рівні початкової освіти потрібно сформувані у випускників екологічний світогляд, надати їм глибоких екологічних знань і навичок раціонального природокористування. Практичне впровадження екологічної освіти та виховання молоді сприяє розвитку екологічного мислення щодо вирішення екологічних проблем і об'єднанню підлітків на основі інтересу до природи рідного краю [3, 4].

Впровадження ступеневої системи освіти при підготовці фахівців дозволяє формувати цілісну особистість сучасного еколога, який володіє організаційними вміннями, екологічною культурою, знаннями іноземної мови, вміє аналізувати та моделювати екологічні ситуації, здійснювати аналіз, синтез, класифікацію даних, приймати екологічно доцільні рішення. Підготовка фахівців із високим рівнем екологічних знань, екологічної свідомості та культури повинна стати одним із головних критеріїв у вирішенні екологічних проблем сучасності та підвищити рівень їх конкурентоспроможності на ринку праці.

Екологічна освіта в навчальних закладах повинна бути продовженням попередніх етапів екологічної освіти (школа, родина) і наступним рівнем у системі безперервної багатоступеневої екологічної освіти, яка має бути організована так, щоб задовольнити потреби України в екологічних кадрах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Федоренко О. І., Бондар О. І., Кудін А. В. Основи екології: підручник. – К.: Знання, 2006. – 543 с.

2. Рідей Н. М., Копілевич В. А., Наумовська О. І. та ін. Навчально-методичний посібник для підготовки молодших спеціалістів з напрямку 0401 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» зі спеціальності 5. 04010602 «Прикладна екологія» : навч.-метод. посіб. – К. : Видавничий центр НУБіП України, 2008. – 194 с.

3. Клименко М. О., Клименко Л. В. Вступ до фаху: навч. посібник. – Рівне : НУВГП, 2010. – 286 с. 2. Ступенева підготовки майбутніх екологів: теорія і практика : монографія. – Херсон, 2010. – 558 с.

4. Рідей Н. М., Копілевич В. А., Бурда Р. І. та ін. Наскрізна програма та методичні рекомендації з організації практичної підготовки фахівців напрямку 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» : метод. посіб. для викладачів та студентів. – К. : Видавничий центр НУБіП України, 2008. – 99 с.

5. Білявський Г. О., Боголюбов В. М. Нові концептуальні підходи до розвитку екологічної освіти в Україні на початку XXI століття / Наукові записки НаУКМА: Спец. випуск. – К., 2000, т. 18, частина 2. – С. 300–305.

6. Боголюбов В. М., Замостян В. П., Білявський Г. О. ПС – освіта в екології: проблеми і перспективи розвитку / Наукові записки НаУКМА: Спец. випуск. – К., 2001, т. 18, частина 2. – С. 418–419.